

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่

อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Guidelines for sustainable tourism development of Ban Koh Mon Koh Phai Community,

Sam Roi Yot District Prachuap Khiri Khan Province

ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์¹, ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม²,

ชลากร อุดมรักษาสกุล³, และวาริรัตน์ ทิพวาริ⁴

Chaiwut chairerk¹, Baifern Wongbuangam²,

Chalakorn Udomraksasakul³ and Wareerat Thipwaree⁴

Received: 3/03/2568

Revised: 1/12/2568

Accepted: 24/12/2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาจำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างตามความสะดวก และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 20 คน การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง มีค่าเฉลี่ย 4.15 ระดับมาก และพบว่าศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.27 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.21 ระดับมากที่สุด และศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 4.20 ระดับมากที่สุด ตามลำดับ 2) ผลการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้ 1. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2. แนวทางการสร้างความตระหนักรู้ด้านการอนุรักษ์ 3. แนวทางการวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 4. แนวทางการจัดการรายได้และการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรม 5. แนวทางการกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก 6. แนวทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อตอบสนองการเดินทางท่องเที่ยวเอง และ 7. แนวทางการพัฒนาร่วมของทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: แนวทาง การพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่

¹⁻⁴อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹⁻⁴Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*E-mail: chaiwut.c@rmutp.ac.th

ABSTRACT

This research aims to 1) study the sustainable tourism potential of the community of Ban Koh Morn, Koh Phai, Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province, and 2) establish guidelines for the sustainable development of tourism in Ban Koh Morn, Koh Phai, Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province. This study uses a mixed-methods approach, with tools such as questionnaires, interviews, and data recording. The sample consists of 400 tourists who visited the study area, selected through convenience sampling, and 20 stakeholders involved in tourism in the area, chosen through purposive sampling. For quantitative research, data analysis was conducted using statistical software, and for qualitative research, content analysis was used.

The findings of the study revealed that: (1) The sustainable tourism potential of the Ban Koh Mon–Koh Phai community was rated at a high level, with an overall mean score of 4.15. Among the three key dimensions, sustainable tourism potential demonstrated the highest mean score ($M = 4.27$), indicating a very high level. This was followed by tourism attraction potential ($M = 4.21$, very high) and stakeholder participation potential within the community ($M = 4.20$, very high). These results suggest that the community possesses strong natural, cultural, and social foundations that support sustainable tourism development. (2) The study identified seven appropriate strategies for enhancing sustainable tourism development in the area:

- (1) natural resource conservation strategies;
- (2) strategies for strengthening awareness of environmental conservation;
- (3) strategies for visitor management and capacity planning;
- (4) strategies for revenue management and equitable benefit distribution;
- (5) strategies for defining core target tourist groups;
- (6) strategies for tourism promotion through social media to support independent travel; and
- (7) strategies for collaborative development among all stakeholders.

Keywords: Guidelines, Development, Sustainable Tourism,
Ban Koh Mon Koh Phai Community

บทนำ

ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำตามสนธิสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) โดยได้รับการจัดให้อยู่ในรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับประเทศ หรือแรมซาร์ไซต์ ลำดับที่ 11 ของประเทศไทย ในวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2551 (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566) อีกทั้งเป็นชุมชนที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ ทั้งในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น ทิวทัศน์ที่แปลกตาของท้องนาที่ตัดกับเทือกเขา หรือสายหมอกในยามเช้า ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การล่องเรือชมบัว กิจกรรมท่องเที่ยวในฟาร์ม ชมเสียปลา สัตว์หายากประจำถิ่น ด้านผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากการท่องเที่ยว เช่น ปลาสดสดเค็มเดียว ด้านวัฒนธรรมประเพณี และด้านวิถีชีวิตทางการท่องเที่ยว เช่น การดำน้ำยิงปลาชะโด เป็นต้น แต่ทั้งนี้ เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน กลับมีผลกระทบที่ตามมาอย่างเลี่ยงไม่ได้ เช่น ระบบสาธารณูปโภคที่ชำรุดเสียหายเนื่องจากไม่ได้รับการออกแบบมาเพื่อรองรับการใช้งานอย่างเหมาะสมกับการท่องเที่ยว ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่แปรสภาพเสื่อมโทรมลง ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย เป็นต้น ทั้งนี้ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นจากการที่ขาดการวางแผนที่ดีเพื่อรองรับกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เข้ามา

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยตระหนักถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และขีดความสามารถของสิ่งแวดล้อม (SDG Move, 2565) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว ช่วยให้ทั้งนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย เพื่อเป็นการปกป้องสงวนรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ ให้คงอยู่สืบไป การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบและแนวทางที่มีความเหมาะสมจะนำมากำหนดเป็นแผนในการรองรับการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ เพราะนอกจากจะช่วยสร้างรูปแบบ กติกาทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่เหมาะสมแล้วนั้น ยังสร้างการอนุรักษ์ทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนให้คงอยู่อย่างยั่งยืนได้อีกด้วย

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำองค์ความรู้ และสรรพกำลังทั้งหมดที่มีเข้าไปพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ด้วยการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสร้างชุมชนการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งให้กับพื้นที่ต่อไปชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คณะผู้ดำเนินโครงการวิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed methods research) เพื่อสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้วางแผนและออกแบบงานวิจัยเอาไว้ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ที่จะทำการศึกษาคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนผู้วิจัยจึงใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ W.G. Cochran (1953) จำนวนประชากร 384 คน โดยมีระดับความมั่นใจ ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 400 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยว เครื่องมือประกอบไปด้วยคำถามเพื่อใช้วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยทำการแบ่งข้อคำถามเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert (1967) จากมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือโดยผู้ทำการศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามและเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผลการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.95 ผู้วิจัยได้

นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ไปดำเนินการทดสอบกับนักท่องเที่ยวก่อนจำนวน 30 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบร็ค Cronbach (1953) โดยมีผลรวมค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบการสุ่มตามความสะดวก และนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาร้อยละ (Percentage) จำแนกเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ รวมทั้งปัจจัยพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว และวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพทางการท่องเที่ยว โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามศักยภาพด้านต่าง ๆ การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม พิจารณาจากระดับคะแนนค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ไว้ทั้งหมด 3 กลุ่ม รวม 20 คน คือ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน กรรมการระดับหมู่บ้าน และอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ผู้นำชุมชนและสมาชิกกลุ่มในชุมชน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่กลุ่มชมรมต่างๆ ในพื้นที่ และกลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ในพื้นที่ศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเนื่องจากต้องการองค์ความรู้ที่ผ่านการสังเคราะห์แล้วจากผู้ที่มีประสบการณ์ และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีโครงสร้างคำถาม คือ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่ที่วิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยจัดทำโครงสร้างชุดคำถาม 3 ชุด เพื่อตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มให้มากที่สุด จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้าง เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ซึ่งเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม ความชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหาการวิจัย หากมีข้อเสนอแนะจะนำมาปรับปรุงข้อคำถามให้ดียิ่งขึ้น นำข้อคำถามเข้าทดลองสัมภาษณ์กับตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเข้าใจของคำถาม ความเหมาะสมของเนื้อหา และระยะเวลาในการสัมภาษณ์ และนำผลการทดลองสัมภาษณ์มาปรับปรุงอีกครั้ง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานขอหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และนำแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างเข้าสัมภาษณ์หลังจากได้รับการอนุญาตในการตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้กระบวนการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยทำการตรวจสอบข้อมูลด้านเวลาและบุคคล ด้วยการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

2.3.2 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้เก็บข้อมูลเพื่อลดความลำเอียงหรืออคติที่อาจมี

2.3.3 การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลประกอบกับการสัมภาษณ์ ชักถาม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล ดีความ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย (Analytic induction), การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อตอบโจทย์ประเด็นวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการจำแนกข้อมูล (Typology analysis) ตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งการดีความจะใช้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ และการดีความจากการสังเกตเป็นองค์ประกอบร่วม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 21 ผลการวิจัยศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีศักยภาพมาก โดยศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีศักยภาพสูงสุด

ตารางที่ 1 แสดงศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ศักยภาพทางการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยดึงดูด	4.16	0.70	มาก
2. ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว	4.21	0.69	มากที่สุด
3. ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.94	0.63	มาก
4. ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ด้านการสร้างความสะดวกทางการท่องเที่ยว	4.11	0.70	มาก
5. ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการทางการท่องเที่ยว	4.19	0.68	มาก
6. ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่	4.20	0.65	มากที่สุด
7. ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.27	0.72	มากที่สุด
รวม	4.15	0.68	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.15 ระดับมากที่สุด เพื่อพิจารณารายด้านจะพบว่าศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.27 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.21 ระดับมากที่สุด และ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 4.20 ระดับมากที่สุด ตามลำดับ โดยศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.94 ระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.75 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี ร้อยละ 24.25 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 27.75 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 24.50 และมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 30,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 30.25 ด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ 2-3 ครั้ง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 ใช้งบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยว 3,001 บาท - 4,000 บาท มากที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 ใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยว 1 วัน มากที่สุด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75 เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง มากที่สุด จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 94.25 มีวัตถุประสงค์เพื่อในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนในวันหยุด มากที่สุด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 เลือกเดินทางท่องเที่ยวในระหว่างเดือนเดือนมกราคม - เดือนกุมภาพันธ์ มากที่สุด จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.25 โดยทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสรุปได้ 3 ประเด็นสำคัญ คือ ควรมีการพัฒนาพาหนะในการล่องเรือชมความงามของดอกบัวให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น เช่น ความสะอาดของเสื้อชูชีพ หลังคาของเรือสำหรับกันแดด ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักให้มากกว่านี้ และควรพัฒนาเรื่องถนนและสถานที่จอดรถให้ดีและเพียงพอ

โดยข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน และกลุ่มภาคเอกชนผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษาพบว่ามีประเด็นสำคัญ 7 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ พบว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความเปราะบาง จึงควรมีการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจน และสร้างแนวทางการนำไปใช้อย่างจริงจัง

“บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความเปราะบางสูงและยังเชื่อมต่อกับเขตอุทยาน ดังนั้นการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวต้องมีกฎระเบียบชัดเจนเพื่อควบคุมผลกระทบ ต้องมีข้อตกลงร่วมของทุกฝ่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น1, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 11 มกราคม 2567)

“ชุมชนเรามีกติกาภายใน เช่น จำกัดจำนวนเรือ ห้ามลงไปยังบัว ห้ามทิ้งขยะ แต่ก็อยากให้ภาครัฐมาช่วยดูแลอย่างจริงจัง เพื่อให้กติกาได้ผล” (ประชาชน3, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 24 มกราคม 2567)

2. แนวทางในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า “ตอนนี้คนขับเรือก็ทำหน้าที่แล้ว เรือเร็วและเตื่อนักท่องเที่ยวอยู่ดีแล้ว แต่ผมมองว่ายังไม่พอจำเป็นต้องมีสื่อเสริม เช่น ป้ายสื่อความหมาย คลิปวิดีโอ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจคุณค่าของพื้นที่ก่อนเข้ามาใช้บริการ” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น3, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 11 มกราคม 2567)

“นักท่องเที่ยวหลายคนไม่รู้ว่าการดึงดอกบัวไปถ่ายรูปส่งผลเสีย เราอยากให้มีป้ายเตือนแบบชัดเจน หรือมีคลิปให้ดูช่วงก่อนลงเรือ จะช่วยให้คนเข้าใจได้ง่ายขึ้น และลดความขัดแย้งระหว่างเรากับนักท่องเที่ยวด้วย” (ผู้ประกอบการ2, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 25 มกราคม 2567)

ประเด็นนี้พนักงานบริการขับเรือซึ่งเป็นคนในพื้นที่จะมีการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ของพื้นที่ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว แต่อาจยังไม่เพียงพอ

3. การวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จะเข้ามามากในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว คือ ช่วงตั้งแต่เดือนธันวาคม จนถึงเดือนมีนาคม เนื่องจากเป็นช่วงที่ดอกบัวกำลังบานสวยงาม ในช่วงเวลาตั้งแต่เที่ยงจนถึงเย็น ด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ยังคงเกิดปัญหา เช่น เรื่องจุดจอดรถที่เหมาะสม และเรื่องของสภาพพื้นผิวจราจรที่ไม่ดีเท่าที่ควร โดยมีผลการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ “ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะเข้ามาพร้อม ๆ กันตอนบ่าย ทำให้ที่จอดรถไม่พอ ถนนก็ชำรุด เรามีแผนจัดทำลานจอดรถใหม่ ปรับปรุงผิวจราจร และอาจต้องมีการจัดคิวเรือให้นักท่องเที่ยวรู้เวลาที่ต้องรอ” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น5, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567)

“พอคนมาพร้อมกัน เรือไม่พอให้บริการ นักท่องเที่ยวต้องรอนานบางคนก็หงุดหงิด ที่จอดรถก็ไม่ค่อยต้องไปจอดไกล ๆ ทำให้ไม่สะดวก เราอยากให้รัฐช่วยทำจุดจอดรถและช่วยจัดระบบคิวเพื่อให้บริการดีขึ้น” (ผู้ประกอบการ3, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 25 มกราคม 2567)

4. ด้านการจัดการได้จากการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วน พบว่า การจัดการรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนนี้ กลับคืนเข้ามาในรูปแบบภาษีท้องถิ่นน้อย และรายได้ของผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยวก็น้อยมากเช่นเดียวกัน

“รายได้จากการท่องเที่ยวที่กลับมาสู่ท้องถิ่นยังค่อนข้างน้อย เพราะค่าบริการเรือไม่สามารถตั้งสูงได้ ภาษีท้องถิ่นจึงต่ำ เราเลยมีแผนจะจัดตั้งกองทุนท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้รายได้หมุนกลับสู่ชุมชนและใช้พัฒนาพื้นที่ได้จริง” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น7, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567)

“เราได้รายได้จากการขายของฝาก เช่น ปลาสดตากแห้ง แต่ก็ยังไม่มาก ส่วนรายได้การท่องเที่ยวหลักไปอยู่ที่เรือท่องเที่ยว เลยอยากให้ช่วยเหลือในเรื่องการมีสินค้าใหม่ ๆ และช่วยเรื่องการขายให้ดีขึ้น ” (ประชาชน4, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567)

“ค่าบริการเรือมันตั้งสูงไม่ได้จริง ๆ ถ้าตั้งสูงนักท่องเที่ยวก็ไม่มารายได้เลยค่อนข้างจำกัด ” (ผู้ประกอบการ6, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 25 มกราคม 2567)

5. กลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่ควรส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว พบว่าพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม คือ เนื่องจากในพื้นที่มีทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ คือการล่องเรือชมบัว มีโรงเจลุยอิมี่สำหรับการทำบุญทำทาน มีเส้นทางเดินป็นเขา มีจุดชมวิวยุทธมณฑล เช่น เขาจุบกั้น แต่กลุ่มที่ต้องการมุ่งเน้น คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

“จุดแข็งของพื้นที่คือความเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ ดังนั้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ควรเน้นคือกลุ่มที่รักธรรมชาติ สนใจเรียนรู้ระบบนิเวศ ” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น2, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 11 มกราคม 2567)

“กลุ่มที่เหมาะสมที่สุดคือคนที่ตั้งใจมาชมธรรมชาติจริง ๆ เขาเข้าใจกติกา และให้ความร่วมมือดี เราเคยรับกลุ่มที่มาแค่ถ่ายรูปสวย ๆ บางคนทำให้เกิดผลกระทบเยอะกว่า ” (ผู้ประกอบการ5, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 25 มกราคม 2567)

6. ช่องในการประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสม และเข้าถึงเป้าหมายได้ดีที่สุด จากการศึกษา พบว่าควรใช้โซเชียลมีเดีย เนื่องจากมีต้นทุนต่ำ และสามารถทำการตลาดได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย

“โซเชียลมีเดียคือช่องทางที่เข้าถึงง่าย ต้นทุนต่ำ เหมาะกับพื้นที่ของเรา เรากำลังทำข้อมูลภาษาไทย-อังกฤษเพื่อให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย ส่วนอินฟลูเอนเซอร์ก็ดี แต่ต้องบริหารงบประมาณระหว่างหน่วยงานร่วมกัน ” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น4, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567)

“เด็ก ๆ หลายคนถ่ายรูปสวย มีเฟสบุ๊คและตึกตอก แต่เป็นของใครของมัน ถ้ารวมมาอยู่ในช่องทางเดียว เช่น เพจชุมชน น่าจะดีกว่า แต่อยากให้มีภาษาอื่นบ้าง เช่นจีนและอังกฤษ เพราะว่ามีคนมาเที่ยวบ้างแล้ว ” (ประชาชน5, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567)

“ลูกค้าส่วนใหญ่รู้จักเราผ่านเฟสบุ๊คและตึกตอก ดังนั้นโซเชียลมีเดียเหมาะสมที่สุด ถ้าทำคอนเทนต์ให้สวยและตรงกลุ่มเป้าหมาย จะดึงดูดได้มาก ถ้าได้อินฟลูเอนเซอร์มาช่วยรีวิวก็ยิ่งดี เพียงแต่ต้นทุนค่อนข้างสูง เราไม่มีเงินขนาดนั้น ” (ผู้ประกอบการ4, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 25 มกราคม 2567)

7. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ความยั่งยืนที่แท้จริง ชุมชนต้องมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นอยากให้มีข้อตกลงร่วมกันของ

ทั้งชุมชนและภาครัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์ หรือการกำหนดเขตท้องที่ตัวเอง เพราะปัจจุบันในบางครั้งยังเกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน

“ ความยั่งยืนต้องเกิดจากทุกฝ่าย ตอนนี้มีบางเรื่องที่ชุมชนกับหน่วยงานรัฐเข้าใจไม่ตรงกัน ต้องหาจุดร่วมให้ได้ เช่น การกำหนดเขตพื้นที่ การบริหารกิจกรรมท้องที่ เพื่อให้ทั้งการอนุรักษ์และการประกอบอาชีพเดินไปด้วยกัน” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น4, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567)

“ชุมชนเราเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ดีขึ้นมาก แต่ยังมีปัญหาเรื่องน้ำเสียและขยะอยู่บ้าง อยากให้ภาครัฐดูแลและบังคับใช้กฎหมายจริงจัง” (ประชาชน7, การสื่อสารระหว่างบุคคล, วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2567)

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูง โดยเฉพาะด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชน มีสิ่งดึงดูดหลักคือความงดงามของบึงบัวและภูมิทัศน์พื้นที่ชุ่มน้ำ ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การล่องเรือชมบึงบัว จุดแวะชมต่าง ๆ ที่อยู่ในเส้นทาง โดยเฉพาะจุดเขาจูบกัน ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว และมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมไปพร้อมกัน (UNWTO 2018) เมื่อพิจารณาบริบทพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญที่เชื่อมโยงกับระบบนิเวศของอุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด การที่นักท่องเที่ยวประเมินคุณค่าความงดงามตามธรรมชาติในระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดและกรณีศึกษาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุ่มน้ำ (wetland tourism) ที่ระบุว่า พื้นที่ชุ่มน้ำมักได้รับการรับรู้ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง หากมีการจัดการอย่างระมัดระวังภายใต้แนวคิด wise use และการมีส่วนร่วมของชุมชน (Ramsar Convention Secretariat & UNWTO, 2018)

อย่างไรก็ตามในด้านศักยภาพของการเข้าถึง แม้ผลการวิจัยจะจัดอยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังสะท้อนข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ สภาพพื้นผิวถนนที่ชำรุด และพื้นที่จอดรถที่ไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญ และเป็นอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยด้านความพึงพอใจและการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นที่พบว่า การเข้าถึงที่สะดวกและโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาเยือนอย่างมีนัยสำคัญ (Sugiyama et al., 2024; Wantara, 2024)

ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการทางการท่องเที่ยว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงการมีศักยภาพสูง ด้วยกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน แต่ทั้งนี้จากการมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานรองรับ อาจเป็นปัจจัยจำกัดต่อการขยายตัวของตลาดในอนาคต หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

การที่ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยรวมยังอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แม้จะมีข้อจำกัดด้านถนนและที่จอดรถ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ยอมรับสภาพแวดล้อมแบบกึ่งชนบท ธรรมชาติได้ และให้คุณค่ากับบรรยากาศที่ใกล้ชิดธรรมชาติและความสะดวกพละลา น มากกว่าความสมบูรณ์ของสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวที่เน้นประสบการณ์เชิงคุณค่า (experience-based tourism) ที่ UNWTO (2018) กล่าวถึงว่าเป็นแนวโน้มสำคัญของการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ SDGs โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 8, 12 และ 15

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจากการศึกษาวิจัยทั้งด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาสามารถ สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ 7 แนวทาง ดังนี้

2.1 แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จากพื้นที่เปราะบางสู่กติกากลางร่วมกัน จากการศึกษาเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความเปราะบางสูงและเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้นการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวต้องมีกฎระเบียบชัดเจนและต้องมีข้อตกลงร่วมของทุกฝ่าย เช่น การจำกัดจำนวนเรือท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางเดินเรือที่ไม่กระทบต่อทรัพยากร การจัดการมลพิษ น้ำเสีย ขยะที่เกิดขึ้น โดยภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทอย่างจริงจัง และเหนือสิ่งอื่นใดต้องมีมาตรฐานเดียวกันอย่างเท่าเทียม ดังนั้นควรมีการจะจัดทำกฎระเบียบที่ชัดเจนและใช้ได้จริง ไม่ควรอยู่ในรูปข้อกำหนดเชิงเอกสารเท่านั้น แต่ต้องถูกแปลงเป็นเส้นทางเดินเรือที่ชัดเจน กำหนดเขตห้ามเข้า เขตเปราะบาง สื่อสารในทุกจุด เช่น ท่าเรือ จุดขายตั๋ว จุดจอดรถ แนวคิดนี้สอดคล้องกับกรอบคิดเรื่อง การจัดการทรัพยากรร่วม (common-pool resources) ของ Ostrom (1990) ที่เสนอว่า ความยั่งยืนเกิดขึ้นได้เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันกำหนดกติกาและรู้สึกเป็นเจ้าของระบบการจัดการอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ Scheyvens (1999) ที่ชี้ให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แท้จริงต้องทำให้ชุมชนมีอำนาจในการกำหนดกติกาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างเป็นธรรมควบคู่กับการอนุรักษ์

2.2 แนวทางการสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์ จากคำเตือนของพนักงานเรือสู่การสื่อความหมาย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า คนขับเรือในพื้นที่ได้ทำหน้าที่เล่าเรื่องและเตือนสร้างพฤติกรรม การท่องเที่ยวที่ดี เช่น การไม่ดึงดอกบัวเพื่อถ่ายรูป หรือการรบกวนระบบและเป็นวัยทำงาน อายุ 30-39 ปี กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มตอบสนองต่อ สื่อที่มีความหมายเชิงลึก (meaningful interpretation) หากออกแบบให้กระชับ ทันสมัย และเชื่อมโยงกับคุณค่าของพื้นที่ ไม่ใช่แค่ป้ายเตือนห้ามทำผิดกติกาอย่างเดียว สอดคล้องกับแนวคิดของอริญญา คูเบย์ (2563) ที่พบว่า สิ่งควรมีเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว รูปแบบการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ แผ่นพับแนะนำการท่องเที่ยวในชุมชน ป้ายสื่อความหมายและ QR Code นอกจากนี้ยังตรงกับ Ham (2013) ที่เสนอแนวคิดการสื่อความหมายเชิงตีความ (thematic interpretation) ว่าหากสื่อสารด้วยข้อความที่ชัดเจน และเชื่อมโยงผู้ฟังกับคุณค่าเชิงลึกของทรัพยากร จะช่วยเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีนัยสำคัญ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อค้นพบของ Ballantyne, Packer และ Hughes (2009) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวพร้อมยอมรับ

ข้อความด้านการอนุรักษ์ หากสื่อสารในช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ตรง เช่น ระหว่างหรือก่อนกิจกรรมชมธรรมชาติ ดังนั้น แนวทางสร้างความตระหนักควรพัฒนาไปสู่สื่อแบบคลิวิดีโอที่เปิดให้ชมก่อนลงเรือ หรือป้ายสื่อความหมายที่เล่าเรื่องราวของบึงบัวและชุมชน มากกว่าแค่ข้อความห้าม

2.3 แนวทางการวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การศึกษา ชีวทัศน์นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางในช่วงเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงดอกบัวบาน และใช้เวลาเที่ยว 1 วัน โดยมาถึงในช่วงเที่ยงถึงเย็น สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ที่ระบุว่า ปัญหาจะเกิดในช่วงฤดูการท่องเที่ยว คือช่วงดังกล่าว มีปริมาณนักท่องเที่ยวและพาหนะหนาแน่น พื้นผิวจราจรพัง และที่จอดรถไม่เพียงพอ รวมถึงปริมาณเรือท่องเที่ยวที่ไม่พอต่อความต้องการ การนำแนวคิดการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) มาจัดการแหล่งท่องเที่ยว จะพบว่าพื้นที่กำลังเผชิญปัญหาการกระจุกตัวเชิงเวลาและเชิงพื้นที่ หากไม่มีระบบจัดการที่ดี อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และความเปราะบางของทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว งานของ Castellani and Sala (2012) เสนอว่า การจัดการขีดความสามารถรองรับจำเป็นต้องผสมมิติทางกายภาพ สังคม และการจัดการ เช่น การกำหนดจำนวนผู้ให้บริการต่อวัน การวางระบบคิว และการปรับโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว ในบริบทของบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ แนวทางที่เสนอโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เช่น การจัดทำลานจอดรถใหม่ ปรับปรุงผิวจราจร และระบบจัดคิวเรือ จึงเป็นมาตรการที่ไปในทิศทางเดียวกับแนวโน้มการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนในระดับสากล

2.4 แนวทางการจัดการรายได้และการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรม รายได้จากการท่องเที่ยวที่กลับคืนสู่ท้องถิ่นยังค่อนข้างน้อย เนื่องจากค่าบริการเรือมีราคาต่อการชมบึงบัว ลำละ 600 บาทต่อครั้ง ภาษีท้องถิ่นจึงต่ำ จึงเกิดแนวคิดกองทุนท่องเที่ยวชุมชนเกิดขึ้น แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Scheyvens (1999) ที่ชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องสร้างการเสริมอำนาจทางเศรษฐกิจ ให้ชุมชน ไม่ใช่เพียงสร้างรายได้เฉพาะกลุ่มเดียว ขณะเดียวกันว่ารายได้ของผู้ประกอบการจากของฝาก เช่น ปลาสดตากแห้งยังไม่มาก เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ระดับปานกลางถึงรายได้สูง และใช้งบประมาณในการท่องเที่ยว 3,001–4,000 บาท กลุ่มนักท่องเที่ยวนี้ถือว่ามียศภาพในการใช้จ่ายใช้สอยต่อหัวอยู่ในระดับที่เพียงพอ หากมีการออกแบบผลิตภัณฑ์และกิจกรรมที่เหมาะสม ดังนั้น แนวทางการกระจายรายได้ไม่ควรจำกัดเฉพาะธุรกิจเรือ แต่ควรพัฒนาแพ็คเกจเพื่อเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยวด้วย เช่น การนั่งเรือชมบึงบัวชมอาหารท้องถิ่นและเวิร์กช็อปชุมชน และการพัฒนาสินค้าชุมชนให้เชื่อมโยงกับเรื่องเล่าของชุมชน ของฝากที่สะท้อนภาพบึงบัว เหล่านี้จะทำให้สินค้าสามารถเป็นที่สนใจได้มากขึ้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องสร้างรูปแบบการกระจายรายได้ที่เหมาะสมในชุมชน ตรงกับผลการศึกษาของ วีรญา พรประสิทธิ์ (2565) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยพบว่า การกระจายรายได้เป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จทางการท่องเที่ยว ในด้านการจัดการเศรษฐกิจ

2.5 แนวทางการกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก จากการศึกษาพบว่า กลุ่มที่เหมาะสมที่สุดคือกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบ มีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ สนใจเรียนรู้ระบบนิเวศและ

เคารพการปฏิบัติตามกติกา เมื่อเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงปริมาณที่พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วัยทำงาน อายุ 30-39 ปี มี และเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนในวันหยุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายในทางทฤษฎีและกลุ่มที่เดินทางมาจริง มีความสอดคล้องกันอย่างมาก กล่าวคือ พื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ต้องการพักผ่อนอยู่แล้ว มีผลการศึกษาด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่พบว่า นักท่องเที่ยวหญิงและนักท่องเที่ยววัยทำงานมักให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ความสงบ และคุณค่าทางวัฒนธรรม ธรรมชาติของพื้นที่มากกว่ากิจกรรมที่เสี่ยงหรือตื่นเต้น (Nazir et al., 2021) ทั้งหมดนี้ชี้ชัดว่าแนวทางที่ชุมชนต้องการมุ่งเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติ เป็นแนวทางที่สอดคล้องทั้งกับผลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวโน้มวิจัยด้านการท่องเที่ยวสมัยใหม่ และทรัพยากร กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของพื้นที่

2.6 แนวทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อตอบสนองการเดินทางท่องเที่ยวเองวางแผนเอง ผลการวิจัยพบว่า สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook และ TikTok เป็นช่องทางหลักที่นักท่องเที่ยวใช้ในการค้นหาข้อมูล เป็นช่องทางที่มีต้นทุนต่ำเข้าถึงง่าย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักพื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านสื่อดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤตตฤณ ใจสุตา (2563) ที่ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดด้านการส่งเสริมการขายบนช่องทางเพชบุ๊กที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเบเกอรี่ของผู้บริโภคในประเทศไทย โดยพบว่า ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดที่หลากหลาย เนื่องจากสินค้าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้หลายกลุ่ม ดังนั้นหากมีการรวมคอนเทนต์ของคนในพื้นที่ให้อยู่ในลักษณะเพจชุมชนที่ชัดเจนและเป็นระบบจะยิ่งช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ข้อมูลนี้สอดคล้องกับผลเชิงปริมาณที่พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวด้วยตัวเองมากกว่าการใช้บริการบริษัทนำเที่ยว ซึ่งตามทฤษฎีการตลาดการท่องเที่ยวถือเป็นกลุ่ม independent travelers ที่พึ่งพาข้อมูลออนไลน์และรีวิวมากกว่าทัวร์หรือเอเจนซี่ (Kotler, Bowen, Makens, & Baloglu, 2016) ดังนั้นแนวทางการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมจึงควรเน้นการสร้างเพจหรือช่องทางกลางของชุมชน มีคอนเทนต์สองภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ควรสอดแทรกการใช้ภาพและวิดีโอที่เล่าเรื่อง ธรรมชาติ กิจกรรมท่องเที่ยว เรื่องราวชุมชน และกฎระเบียบแนวปฏิบัติทางการท่องเที่ยวที่ดีไปพร้อมกัน อาจมีการใช้ Influencer เฉพาะช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวหากสามารถจัดการงบประมาณร่วมระหว่างหน่วยงานได้ แนวคิดนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Gretzel (2011) ที่ระบุว่า ระบบดิจิทัลและ Social Media มีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้และตัดสินใจของนักท่องเที่ยว และเป็นหัวใจของกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยวแบบวางแผนเอง

2.7 แนวทางการพัฒนาร่วมของทุกภาคส่วน กลไกการจัดการร่วม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นตรงว่า ความยั่งยืนต้องเกิดจากทุกฝ่าย แต่ปัจจุบันยังมีบางประเด็นที่ชุมชนกับหน่วยงานรัฐเข้าใจไม่ตรงกัน เช่น การกำหนดเขตพื้นที่การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาน้ำเสียและขยะจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องซึ่งชุมชนต้องการให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเท่าเทียม ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่านักท่องเที่ยวมีการกลับมาใช้บริการซ้ำ 2-3 ครั้งในสัดส่วนที่สูง เป็นการสะท้อนว่าพื้นที่มีศักยภาพในการเป็นจุดหมายปลายทางที่

สร้างความผูกพันในระยะยาว ดังนั้นการสร้างระบบการจัดการร่วมที่ชัดเจนจะเป็นการปกป้องคุณค่าที่ดึงดูดให้คนกลับมา และในขณะเดียวกันก็รักษาความไว้วางใจของชุมชนท้องถิ่นที่ต้องเผชิญผลกระทบโดยตรงแนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิด co-management และการจัดการทรัพยากรชุมชนของ Ostrom (1990) ที่เน้นบทบาทของกติกาโดยชุมชน การกำกับดูแลร่วม การลงโทษที่เป็นธรรม ว่าเป็นหัวใจของการจัดการทรัพยากรให้ยั่งยืน รวมถึงสอดคล้องกับกรอบคิดด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ UN Environment Programme ที่ให้ความสำคัญกับการผสมผสานผลประโยชน์เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมเข้าด้วยกันภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. พัฒนากลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม ควรจัดทำกติกาหรือมาตรการกลางที่ใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐ ชุมชน และผู้ประกอบการ เช่น แนวทางการเดินเรือ การกำหนดเขตพื้นที่เปราะบาง และมาตรฐานการจัดการขยะ เพื่อให้การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเกิดผลอย่างต่อเนื่องและลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว

2. เสริมสร้างระบบสื่อความหมายเพื่อสร้างความตระหนักแก่ผู้มาเยือน พัฒนาเครื่องมือสื่อสาร เช่น ป้ายสื่อความหมาย 2 ภาษา คลิปวิดีโอก่อนการลงเรือ และสื่อการเล่าเรื่องโดยคนในพื้นที่ เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจคุณค่าของพื้นที่และปฏิบัติตามกติกาอย่างถูกต้อง

3. พัฒนาระบบบริหารจัดการนักท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานรองรับ ควรจัดทำระบบจัดคิวเรือ พื้นที่จอดรถเพิ่มเติม และการซ่อมแซมถนนเข้าพื้นที่ เพื่อลดปัญหาความแออัดในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวสูงสุด และยกระดับคุณภาพประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษา “ขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว” (Carrying Capacity) เพื่อกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่พื้นที่สามารถรองรับได้โดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความเปราะบางสูง

2. ควรศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระยะยาวจากกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำ ปริมาณดอกบัว และความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดทำนโยบายอนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ควรศึกษาโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของชุมชน (Community Tourism Value Chain) เพื่อวิเคราะห์ว่ารายได้หมุนเวียนในพื้นที่อย่างไร ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์ และมีจุดใดที่ควรปรับปรุงเพื่อเพิ่มการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุนส่งเสริมววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รหัสโครงการ: 4233229 โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตตฤณ ใจสุตา. (2563). *กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดด้านการส่งเสริมการขายบนช่องทางเฟซบุ๊กที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเบเกอรี่ของผู้บริโภคในประเทศไทย* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วีรญา พรหมประสิทธิ์. (2565). *ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษา บ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอสวี จังหวัดสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- อรัญญา คูเบย์. (2563). *แนวทางการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลบ้านแหลม อำเภอบางพลาย จังหวัดสุพรรณบุรี* (ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). *รายงานสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2568, จาก <https://chm-thai.onep.go.th/?p=7950>
- Ballantyne, R., Packer, J., & Hughes, K. (2009). Tourists' support for conservation messages and sustainable management practices in wildlife tourism experiences *Tourism Management*, 30(5), 658–664.
- Castellani, V., & Sala, S. (2012). Carrying capacity of tourism system: Assessment of environmental and management constraints towards sustainability. In *Visions for global tourism industry: Creating and sustaining competitive strategies* (pp. 295–316).
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1953). Correlations between persons as a research tool. In O. H. Mowrer, *Psychotherapy: theory and research* (pp. 476–388). Ronald Press Co.; Ronald Press Company. <https://doi.org/10.1037/10572-014>
- Gretzel, U. (2011). Intelligent systems in tourism: A social science perspective. *Annals of Tourism Research*, 38(3), 757–779.

- Ham, S. H. (2013). *Interpretation: Making a difference on purpose*. Golden, CO: Fulcrum Publishing.
- Kotler, P., Bowen, J. T., Makens, J. C., & Baloglu, S. (2016). *Marketing for hospitality and tourism (7th ed.)*. Boston, MA: Pearson.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing an attitude scale* In Fishbein, *Attitude theory and measurement*. New York: John Wiley and Sons (pp. 90–95).
- Nazir, M. U., et al. (2021). Do female travelers perceive more risks and restrictions than males? *Journal of Applied Studies in Economic Sciences*, 6(2), 267–282.
- Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism Management*, 20(2), 245–249.
- SDG Move. (2565). *SDG Vocab / 41 – Sustainable Tourism – การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2568 จาก <https://chm-thai.onep.go.th/?p=7950>
- Sugijama, A. G., Suhartanto, D., Lu, C. Y., Rediyasa, I. W., Sulaeman, R. P., & Renalda, F. M. (2024). Tourist satisfaction and revisit intention: The role of attraction, accessibility, and facilities of water park tourism. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 52(1), 257–266.
- UNWTO (2018). *Tourism and the sustainable development goals: Journey to 2030*. World Tourism Organization (UNWTO).
- Wantara, P. (2024). *Relationship between destination image, accessibility, and revisit intention*. BIO Web of Conferences: BTMIC 2024, 65, 01027.